

Jozua

Jozua volgde Mozes op als aanvoerder van Israël. Hij leidde zijn volk bij de intocht in het beloofde land. Het boek Jozua biedt een sterk optimistische en eerder nationalistische versie van de feiten. Het beschrijft de gebeurtenissen in een strikt logische volgorde. Na de spectaculaire instorting van Jericho's stadsmuren en de inname van de stad Ai, verslaat Jozua eerst de koningen van het zuidelijk deel en vervolgens die uit het noorden van het land. Daarop volgt een verslag van de reorganisatie van het ganse grondgebied. Het eindigt met Jozua's afscheidsrede.

Het boek steunt vermoedelijk op oude bronnen. Het werd, door wat men de deuteronomistische school noemt, tot een systematische eenheid herwerkt en opgenomen in een groter historisch geheel dat ook de boeken Samuel en Koningen omvat.

Het verslag van de verovering van het zuiden staat in hoofdstuk 10. Jozua heeft er af te rekenen met een coalitie van vijf Amoritische koningen. Dank zij Gods hulp kan hij ze overwinnen. Het vervolg van het verhaal vindt u hiernaast afgedrukt. Centraal staat er het zonnewonder¹.

Wat gebeurde er eigenlijk? Deed

Jozua werkelijk de zon stilstaan? Wie

de tekst goed leest, vooral in de oorspronkelijke hebreeuwse taal, merkt dat de zonnestilstand in de ogen van de bijbelse auteur waarschijnlijk betrekking had op het schijnen van de zon en niet op haar kringloop. Dat de zon stilstond betekende dat ze geen licht meer gaf. Dit past zeer goed bij de voorafgaande passage die een zwaar onweer beschrijft. Dikke wolken verduisterden de zon en enorme hagelstenen teisterden de vijand².

Akkoord al spoedig werd het wonder anders verstaan. Reeds in ons bijbelverhaal, in vers 13, heeft een redactor het mirakel anders geïnterpreteerd. Hij zag er een zonnestilstand in. De oorspronkelijke versie

Toen zonden de inwoners van Gibeon een boodschap naar Jozua, in het kamp bij Gilgal : « Laat uw dienaren niet in de steek ! Kom met spoed naar ons toe en bevrijd ons. Help ons, want de Amoritische koningen van het bergland zijn gezamenlijk tegen ons opgerukt ». Daarop trok Jozua vanuit Gilgal op, met heel het leger en alle keurtroepen.

En Jahwe sprak tot Jozua : « Wees niet bang voor hen : Ik lever hen aan u over. Niemand van hen zal u kunnen weerstaan. » Na een nachtelijke mars vanuit Gilgal deed Jozua een onverwachte aanval op de vijanden en Jahwe bracht hen voor Israël in verwarring.

Zo brachten de Israëlieten hun bij Gibeon een zware nederlaag toe, achtervolgden hen de berghelling op naar Bet-Choron en bleven hen bestoken tot bij Azeka en Makkeda. Toen zij, vluchtend voor Israël, op de steile afdaling van Bet-Choron gekomen waren, liet Jahwe uit de hemel grote stenen op hen neerhagelen, die hen doodden. Dat duurde tot Azeka toe. Er stierven er meer door de hagelstenen dan de Israëlieten met het zwaard konden doden.

Op die dag, toen Jahwe de Amorieten aan de Israëlieten overleverde, heeft Jozua tot Jahwe gesproken en hij heeft in tegenwoordigheid van de Israëlieten gezegd : « Zon, sta stil bij Gibeon, en gij, maan, bij Ajjalons dal. »

En de zon was stil en de maan bleef staan, terwijl het volk zijn vijand afstrafte. Staat het zo niet geschreven in het Boek van de Rechtvaardige ? De zon bleef midden aan de hemel staan en haastte zich niet onder te gaan, ongeveer een hele dag.

Nooit noch, vroeger noch later, is er een dag geweest, waarop Jahwe zo naar de stem van een mens heeft geluisterd. Waarlijk, het was Jahwe die voor Israël streed. Toen keerde Jozua met alle Israëlieten terug naar het kamp bij Gilgal.

Jozua 10, 6-16

1 Vers 12.

2 Vers 11.

blijkt evenwel bevestigd te worden door een ander bijbelboek, met name Jezus Sirach. Daar lezen we: *Werd door Jozua's hand de zon niet tegengehouden? Hij riep de hoogste Heerser aan... en Hij verhoorde hem met hagelstenen van geweldige kracht*³. Maar laat ons terugkeren tot de voorstelling van zaken in het 10de hoofdstuk van het boek Jozua.

Om de ware toedracht goed te begrijpen moet men zien dat het verhaal uit verscheidene delen bestaat. Het relaas van Jozua's gevecht met de vijf koningen wordt duidelijk onderbroken door het korte verhaal over het zonnewonder⁴. Het is een poëtisch stukje, terwijl de omringende passages veeleer prozaïsch zijn. De auteur van het boek Jozua heeft het niet zelf opgesteld. Hij heeft het uit een ander boek overgenomen. Hij vermeldt zijn bron: het boek van de Rechtvaardige. Veel weten we niet over dit verloren gegane boek. Uit de enkele brokstukken die bewaard zijn kunnen we afleiden dat het een verzameling gedichten bevatte over Israëls helden.

Het verhaal over het zonnewonder is dus blijkbaar een heldenepos. Het wil Jozua voorstellen als een van Israël's grootste helden. Het gedicht geeft op een poëtische manier dezelfde feiten weer als het voorafgaande prozastuk waarin sprake is van zware hagelstenen. In beide gevallen gaat het over hetzelfde mirakel: een geweldig onweer laat Jozua toe zijn vijanden te verslaan. Toch bekijkt het gedicht de gebeurtenissen op een eigen manier. Jozua neemt er het initiatief. Hij beveelt de zon. Hij is de held. In het prozaverhaal liggen de verhoudingen anders. Daar heeft God het initiatief. Hij levert de vijanden over aan Jozua door een hagelstorm.

Beide verhalen behandelen hetzelfde gebeuren, ze zien het evenwel vanuit een verschillend perspectief. Het prozaverhaal wil Gods getrouwheid bewijzen. Hij beloofde hulp en bijstand aan zijn volk en Hij vervult die belofte op een wonderwijze. Het gedicht bedoelt vooral de grootheid van Jozua reliëf te geven, zonder daarom Gods ingrijpen uit te schakelen. In het prozaverhaal speelt God de hoofdrol. In het gedicht is Jozua de held.

³ Sirach 46: 4-5.

⁴ Vers 12-15.

Wanneer men deze gegevens over het hoofd ziet loopt men veel kans het bijbelverhaal mis te verstaan. Men moet eerst de tekst goed lezen en vervolgens nagaan tot welk soort literatuur het stukje behoort. Daaruit moet blijken wat de bedoeling was van de auteur. Wat wilde hij aan zijn publiek medelen ? Eerst als die vraag beantwoord is mag men de tekst te lijf gaan met een moderne problematiek.

G. Galilei en zijn tegenstanders zouden minder moeilijkheden gehad hebben, hadden ze deze stelregel in acht genomen. Ze zouden gemerkt hebben dat het zonnewonder geen beletsel vormde voor de moderne wetenschappen die beweerden dat de zon niet kon tot stilstand gebracht worden gezien ze niet draaide. Het mirakel bestond er immers in dat de zon tot zwijgen werd gebracht. Duisternis trad in en een groot onweer stak op. Bovendien zouden ze de bedoeling van het verhaal beter gevat hebben. Het gaat er immers in eerste instantie om Gods trouwe hulp aan zijn volk en om Jozua's machtig leidersschap. Het mirakel is daar slechts een illustratie van.

J. Lust